

**Krzysztof
Sobieralski**

Wiarygodność środków dowodowych na tle naruszeń art. 45 ust. 2 ustawy Prawo o ruchu drogowym

Streszczenie

W artykule skupiono się na opracowaniu sposobu dotyczącego oceny wiarygodności środków dowodowych, pod kątem ich rzetelności, wszechstronności i bezpośredniości. Zamiarem autora pracy jest wykazanie, że całościową ocenę dowodów można dokonać jedynie na ostatecznym etapie przez pryzmat zasady *in dubio pro reo*. W pracy przedstawiono ogólne założenia związane z oddziaływaniem zasady swobodnej oceny, których celem jest wykazanie ustaleń konkluzywnych dążących do uzyskania jednolitej rekonstrukcji stanu faktycznego, tak aby pozostawała ona w bezpośredniości z zasadą *in dubio pro reo*. Podniesiona argumentacja prowadzi do wniosków, że zasada *in dubio pro reo* ma równoważny wpływ na wynik nieskrępowanej weryfikacji wersji zdarzeń. W uproszczeniu przy dokonaniu analizy środków dowodowych dla ustalenia stanu faktycznego, korzysta się w końcowym etapie z ujednocionej wersji zdarzeń występującej w zgodzie z zasadą *in dubio pro reo*. Rozważania przeprowadzono głównie na przykładzie literatury i orzecznictwa związanego z trzymaniem telefonu w ręku podczas jazdy samochodem.

Słowa kluczowe

Środki dowodowe, telefon, trzymanie słuchawki w ręku, wiarygodność.

* * *

1. Zasada swobodnej oceny i jej wpływ na analizę wiarygodności środków dowodowych w postępowaniu o wykroczenie

Organy procesowe oceniając dowody powinny kierować się należycie uzasadnionym osobistym przekonaniem opartym na dowodach przeprowadzonych i ujawnionych w sposób zgodny z przepisami prawa¹. Wnikliwych ocen dokonuje się przy zachowaniu odpowiednich zasad procesowych. Jedną z nich jest zasada swobodnej oceny dowodów. Prawodawca obliiguje organy postępowania do

Mgr Krzysztof Sobieralski, ORCID: 0000-0001-7528-1490 – doktorant na Wydziale Prawa i Administracji, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

¹ Zob. J. Skorupka (red.), *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz do art. 7 KPK*, Warszawa 2020 r., wyd. 32, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).

wszechstronnego wyjaśnienia każdej okoliczności sprawy, a ocenie dowodów nadaje status swobodnej². Generalnie swoboda postępowania organu podporządkowana jest nadrzędemu zadaniu uzyskania prawdziwych ustaleń faktycznych, co łączy się z wykonaniem procesu intelektualnego, który powinien spełniać kryteria zgodności z logiką, wiedzą naukową i doświadczeniem empirycznym³. W znaczeniu opisowym, wymieniona zasada stanowi i określa wzorzec właściwego zachowania organów procesowych, przyjętego dla prawidłowej oceny dowodów⁴. Stąd też na organy zostały nałożone powinności do wyjaśniania motywów swojego rozstrzygnięcia, w którym należy rozwiać wątpliwości, dlaczego oparto swoje przekonanie na jednych dowodach, a nie na innych oraz z jakiego powodu nie zostały uznane dowody przeciwne⁵. Pamiętać też należy, że swoboda oceny dowodów nie wyłącza zasady *in dubio pro reo* utrzymanej w granicach racjonalności⁶. Swobodna ocena zostaje spełniona przy zachowaniu logicznego myślenia zgodnego z doświadczeniem życiowym⁷. Zasada ta wymaga, by opierać się na faktach, wywodzić jednolite związki przyczynowo skutkowe⁸, kształtować swoje przekonanie o sposobie rozstrzygnięcia na podstawie wszystkich dowodów, które zostały w sprawie przeprowadzone, oceniając je swobodnie i zgodnie z zasadą prawidłowego rozumowania, a także wskazania wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego⁹.

2. Rola doświadczenia życiowego i jego wpływ na analizę wiarygodności środków dowodowych w postępowaniu o wykroczenie

Pojęcie doświadczenia życiowego ze względu na swoistą nieostrość jest trudne do zdefiniowania¹⁰. Wraz z wiekiem doświadczenie życiowe ulega pogłębianiu, przez rozwiązanie wielu różnych problemów i zadań wynikających z codziennego życia¹¹. Doświadczenie zdobywamy poprzez obserwacje i przeżycia, nabyte umiejętności, praktykę, pogłębianie znajomości życia, rzeczy i ludzi¹². Korzystając z doświadczenia życiowego organy procesowe uwzględniają wiarygodne okoliczności, które towarzyszyły w przeprowadzeniu poszczególnych środków do-

² Podobnie K. Robert, Stopnie prawdopodobieństwa a ocena dowodów w postępowaniu karnym, *Przebieg Sądowy*, 2009, nr 7–8. s. 160–174.

³ Podobnie *op. cit.*, *Stopnie prawdopodobieństwa...*, s. 160–174.

⁴ Zob. Z. Świada-Łagiewska, Zasada swobodnej oceny dowodów na tle systemu zasad procesu karnego, *RPEiS*, 1978, Nr 2, s. 69; zob. *op. cit.* *Kodeks Postępowania Karnego...*

⁵ Zob. *ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego...*

⁶ Zob. K. J. Pawelec, *Dowody w sprawach przestępstw i wykroczeń drogowych*, LexisNexis 2011, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98z51250.han.amu.edu.pl/#/monograph/369242249/97> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁷ Wyr. Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 10 września 2013 r., VI Ka 332/13, Legalis Nr 2005888 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸ Zob. *ibidem*, Legalis Nr 2005888 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁹ Zob. *op. cit.*, *Kodeks Postępowania Karnego...*

¹⁰ Zob. *ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego...*

¹¹ Zob. *ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego...*

¹² Zob. *ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego...* *Op. cit.*, *Zasada swobodnej...*, s. 107.

wodowych¹³. Prywatne doświadczenie życiowe jest bowiem kształtowane indywidualnie i nie wymaga w tej kwestii sformułowania katalogu zamkniętego¹⁴. Obok doświadczeń prywatno-zawodowych oraz osobistych, występuje także doświadczenie wspólne, dzielone z innymi osobami, będącymi członkami danej wspólnoty, wychowanymi w określonej kulturze¹⁵. Sięgając po tego rodzaju doświadczenie należy skorzystać z dostępnych baz danych orzeczniczych, które rozpowszechniają doświadczenia wspólne. Wyrażając swoje doświadczenie życiowe urzeczywistniamy indywidualne przekonanie do aprobowanego zwyczaju, tradycji, dopuszczenia pewnych wyjątków od na ogół występujących prawidłowości¹⁶. Przyjmuje się też, że doświadczenie życiowe jest wyrażane zdrowym rozsądkiem, kulturą osobistą i prawniczą¹⁷.

3. Rola wiedzy i jej wpływ na analizę wiarygodności środków dowodowych w postępowaniu o wykroczenie

Nie tylko doświadczenie życiowe, lecz i wiedza pomaga w dojściu do poznania rzeczywistości. Wiedza nakazuje kształtować przekonanie organu za pomocą zgodnych z ustawą formalnych reguł uwzględniających całokształt zgromadzonego materiału dowodowego (szczegółowe zapoznanie się z daną sprawą)¹⁸. Wiedza nie oznacza tylko biegłości w przepisach prawa, ale świadczy także o znajomości doktryn, literatury oraz nakazuje prawidłowo stosować zasady wykładni prawa¹⁹. Umiejętność dokonania wykładni prawa polega przede wszystkim na zastosowaniu metod: językowej, systemowej i funkcjonalnej²⁰. Pierwszeństwo przyznaje się językowej, co nie oznacza bagatelizowania wykładni systemowej, funkcjonalnej oraz historycznej²¹ (rola zasady *Iura novit curia*).

4. Wpływ zasady prawidłowego rozumowania na prawidłową ocenę dowodów

Zasada prawidłowego rozumowania oznacza taki proces myślowy, w którym dokonuje się analizy środków dowodowych, pod względem zakresu wiarygodności dowodzonego zdarzenia, w proporcjach do dowodów przeciwnych, kontestowanych, jeżeli wydają się one być na podstawie przeprowadzanego stosunku całko-

¹³ Zob. *op. cit.*, Kodeks Postępowania Karnego...

¹⁴ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego...

¹⁵ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego...

¹⁶ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego...; A. Gaberle, *Dowody w sądowym procesie karnym*, Kraków 2007, s. 243.

¹⁷ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego...; Z. Świda-Łagiewska, *Zasada swobodnej oceny dowodów w polskim procesie karnym*, Wrocław 1983, s. 107.

¹⁸ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego...

¹⁹ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego...

²⁰ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego...

²¹ Wyr. SN z 19 listopada 2008 r., V KK 74/08, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa, 2009, Nr 3, Poz. 21, s. 71; zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego...

wicie wykluczone lub realnie niemożliwe albo wysoce nieprawdopodobne. Dopóki stosunek ten *a contrario* dowodzonego zdarzenia przeciwnego, jest chociażby w minimalnym stopniu uprawdopodobniony bądź rodzi wątpliwości, dopóty nie można przyjąć o wykazaniu rzekomego stanu rzeczy, chyba iż wywodzi się on od strony obwinionej. W uproszczeniu zasada prawidłowego rozumowania zakłada posługiwanie się umiejętnością wyciągania słusznych wniosków procesowych. Dlatego też uzasadnienie orzeczenia powinno odnosić się do ustalenia pewnych faktów przy pomocy trafnie ocenionych dowodów lub środków dowodowych.

§ 1. Środek dowodowy

Doktryna określa „dowód” jako pojęcie każdego dopuszczalnego przez prawo środka służącego do ustalenia okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia²². Dlatego w głównym podziale wyodrębnia się dowody bezpośrednie, czyli odnoszące się wprost do faktu głównego oraz pośrednie (poszlaki) opisujące fakty uboczne²³. Pierwszy podział determinuje kolejny, gdzie zostały wyróżnione dowody pierwotne i pochodne. Te pierwsze pochodzą od źródła dowodu, które zetknęło się bezpośrednio z faktem udowodnianym (świadek naoczny, wyjaśnienia obwinionego, oryginał dokumentu)²⁴. Natomiast dowody pochodne odnoszą się od źródła dowodu pośredniczącego między źródłem pierwotnym a faktem udowodnionym („świadek ze słuchu”, kserokopia dokumentu, fotografia przedmiotu itp.)²⁵. Podstawowym wyznacznikiem dla zaprezentowanego podziału jest odległość pomiędzy dochodzonym faktem, a źródłem dowodowym²⁶. W gruncie rzeczy każdy dowód zebrany w sprawie oceniany jest przez organy procesowe z uwzględnieniem zasady swobodnej oceny dowodów.

§ 2. Słowo wstępu na temat ustalania wiarygodności środków dowodowych

Z powyższego wynika więc, że podstawowym celem postępowania w sprawach o wykroczenia jest ustalenie prawdy, i temu podporządkowane są reguły postępowania dowodowego²⁷. Dochodzenie do prawdy oznacza pewny proces, który

²² Por. T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2007, s. 464; D. Świecki, *Bezpośredniość czy pośredniość w polskim procesie karnym*, LexisNexis 2012, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98z51250.han.amu.edu.pl/#/monograph/369273842/4> (dostęp: 08.04.2020 r.).

²³ Wyr. Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 16 marca 2017 r., III K 319/16, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

²⁴ Zob. *op. cit.*, *Bezpośredniość czy pośredniość...*

²⁵ Zob. *ibidem*, *Bezpośredniość czy pośredniość...*

²⁶ Zob. *ibidem*, *Bezpośredniość czy pośredniość...*; Por. T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, LexisNexis 2012, s. 466–468.

²⁷ R. Kaczor, Stopnie prawdopodobieństwa a ocena dowodów w postępowaniu karnym, *Przegląd Sądowy*, 2009, nr 7–8, s. 160–174.

obliguje do zapoznania się z całokształtem dowodów, dokonania analizy ich kompletności oraz sformułowania wniosków, czyli ustalenia alternatywnych wersji zdarzeń. Ustalenie poprawnej wersji stanu faktycznego byłoby niemożliwe bez określenia wartości poszczególnych dowodów, które są weryfikowane w zestawieniu odpowiedniej tezy z punktu widzenia jej trafności i konfiguracji różnych innych wersji poczynionych z odrębnych dowodów. W uproszczeniu ustala się wynikającą tezę z danego dowodu oraz jej obiektywne uzasadnienie²⁸. Na tym etapie za punkt wyjścia uznaje się zgromadzoną wiedzę o wartości rodzajowych środków dowodowych oraz możliwości osiągnięcia jednoznacznych wniosków w danej konfiguracji, o największym stopniu prawdopodobieństwa. W okolicznościach konkretnej sprawy należy zastosować regułę posłużenia się wskazaniem kanonu wiedzy i doświadczenia życiowego oraz zasadami logicznego rozumowania z punktu widzenia prawdy bądź fałszu tez dowodowych²⁹. W dochodzeniu do prawdy obiektywnej organy winny się posługiwać nie tylko prawidłowym i logicznym rozumowaniem, wspieranym przesłankami natury empirycznej, ale również dążyć do uzyskania dowodów bezpośrednich³⁰.

§ 3. Zastosowanie dowodów poszlakowych w postępowaniu o wykroczenie

Proces, w którym sąd dysponuje wyłącznie lub głównie dowodami pośrednimi nazywamy procesem poszlakowym³¹. W procesie tym ustalenie faktu głównego (winy obwinionego) jest możliwe wtedy, gdy całokształt zgromadzonego materiału dowodowego pozwala na uznanie, że inna interpretacja faktów ubocznych nie jest możliwa³². Proces poszlakowy nie musi nawiązywać do faktów bezpośrednich, albowiem poszlaki są okolicznościami, na których podstawie można jedynie wnioskować o winie³³. Dowód poszlakowy jest pełnowartościowym dowodem tylko wtedy, gdy istniejący w sprawie zespół poszlak prowadzi do wniosku, że dopuszczono się zarzucanego wykroczenia, w sposób wykluczający jakąkolwiek inną racjonalną wersję zdarzenia³⁴. Poszlaki mogą stanowić podstawę przypisania winy

²⁸ Zob. *ibidem*, *Stopnie prawdopodobieństwa...*, s. 160–174.

²⁹ Zob. *ibidem*, *Stopnie prawdopodobieństwa...*, s. 160–174.

³⁰ Zob. *op. cit.*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#!/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

³¹ Zob. *ibidem*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#!/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

³² Zob. *op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

³³ Zob. wyr. SN II KR 364/74, LexPolonica nr 305884, OSNKW 1975, nr 8, poz. 111. *Op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

³⁴ K. J. Pawelec, *Metodyka pracy adwokata w sprawach wypadków drogowych*, Warszawa 2007, s. 285; A. M. Tęcza-Paciorek, *Zasada domniemania niewinności w polskim procesie karnym*, Wolters Kluwer 2012, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98z51250.han.amu.edu.pl/#!/monograph/369243128/5> (dostęp: 08.04.2020 r.); wyr. SN z 23 lipca 1992 r., II KRN 102/92, LEX nr 22075, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#!/jurisprudence/520115771/1/ii-krn->

jedynie wówczas, gdy w sposób niebudzący wątpliwości tworzą zamykający się krąg wobec tej jedynej osoby, którą podejrzewa się o popełnienie wykroczenia³⁵. Koncentrowanie całej uwagi na uzasadnieniu tylko jednej z możliwych wersji, przy równoczesnym pominięciu wszystkich innych realnych interpretacji, może błędnie zniekształcić rzeczywisty stan faktyczny³⁶. Dlatego ustalanie prawdy na podstawie tego rodzaju dowodu wymaga daleko idącej ostrożności³⁷, a każda podjęta próba naginania faktów, do z góry przyjętych założeń, powinna zostać karygodnie potępiona³⁸. Ocena poszczególnych poszlak wiąże się z tworzeniem i sprawdzeniem wersji pod względem przyczynowo-skutkowym, zachodzących między nimi, a faktem głównym odpowiednich relacji³⁹. Zgromadzony materiał w procesie poszlakowym należy uznać za niewystarczający do ustalenia faktu głównego, gdy nie wyłącza on wszelkich rozsądnych wątpliwości w tym względzie⁴⁰. W sprawach poszlakowych racjonalnym jest dokładne zweryfikowanie wszystkich alternatywnych założeń⁴¹, których wiarygodność zależy od ustalenia, czy nie mogą być one podważone przez jakąkolwiek inną wersję zdarzeń⁴². Przez dowody poszlakowe należy rozumieć związek pewnego faktu z dowodzoną okolicznością procesową⁴³, która pozwala nam wysnuć pewne wnioski o prawdziwości innej tezy lub dowodu⁴⁴.

102-92-wyrok-sadu-najwyzszego?keyword=LEX%20nr%2022075&cm= SREST (dostęp: 8.04.2020 r.); wyr. SA w Krakowie z 11 czerwca 1992 r., II AKr 57/92, LexPolonica nr 419139, KZS, 1992, nr 3-9, poz. 94; wyr. SA w Krakowie z 4 kwietnia 1991 r., II AKz 27/91, LexPolonica nr 1490722, KZS 1991, nr 4, poz. 17; wyr. SA w Białymstoku z 21 marca 1991 r., II AKr 4/91, LexPolonica nr 311776, OSA 1991, nr 3, poz. 16; Wyr. SA w Łodzi z 6 kwietnia 1994 r., II AKr 49/94, LexPolonica nr 305332, OSA 1994, nr 7, poz. 47.

³⁵ Wyr. SA w Rzeszowie z 26 stycznia 1995 r., II AKr 5/95, LexPolonica nr 354778, *Prok. i Pr.* – dodatek 1995, nr 7–8, poz. 20.

³⁶ *Op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

³⁷ *Ibidem*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

³⁸ *Ibidem*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

³⁹ J. Nelken, *Dowód poszlakowy w procesie karnym*, Warszawa 1970, s. 33. *Op. cit.*, *Zasada domniemania niewinności...*

⁴⁰ Por. wyr. SA w Łodzi z 14 listopada 2001 r., II AKa 204/2000, LexPolonica nr 358250, *Prok. i Pr.*, – dodatek 2002, nr 10, poz. 20; Wyr. SN: z 28 czerwca 2001 r., II KKN 550/98, LexPolonica nr 393756 oraz z 3 października 1974 r., I KR 174/74, LexPolonica nr 306473, *OSNKW*, 1975, nr 3–4, poz. 40. *Op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

⁴¹ *Ibidem*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

⁴² Zob. *op. cit.*, III K 319/16, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%2022280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁴³ Z. Papierkowski, *Dowód poszlakowy w postępowaniu karnem: studjum procesowo-prawne*, Lublin 1933, s. 32–39. *Op. cit.*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%2022280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁴⁴ *Ibidem*, *Dowód poszlakowy w postępowaniu karnem:...*, s. 32–39. *Ibidem*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%2022280390&cm=SFIRST>, (dostęp: 08.04.2020 r.).

Teza wynikająca z poszlaki rozpatrywana pojedynczo stwarza jedynie prawdopodobieństwo dotyczące zarzucanego wykroczenia, natomiast w zestawieniu z innymi faktami może być podstawą do stwierdzenia winy⁴⁵. Stąd też dla pełnienia wiodącego przedmiotu postępowania dowodowego wzięła się poznawcza rola poszlaki⁴⁶, będąca faktem ubocznym w stosunku do głównego⁴⁷. W zakresie ustaleń faktycznych nie wchodzi ona w skład faktu głównego⁴⁸, ale pomaga w dotarciu do niego⁴⁹. Wniosek płynący z faktów ubocznych musi jawić się przez pryzmat jedyne- i koniecznego rezultatu podejmowanego rozumowania, opartego na bezspornych faktach ubocznych⁵⁰. Skazanie w procesie poszlakowym wymaga stwierdzenia, że dowody pośrednie wskazują bez wątpliwości na winę, a zatem wykluczają możliwość sprawstwa jakiegokolwiek innej osoby⁵¹. Na tle przedstawianych rozważań dochodzimy do wniosku, że jakość poszlak odgrywa tutaj priorytetową rolę. Jakość uzależniona jest od uzyskanego wyniku zasad logicznego rozumowania, gdzie fakt główny jest dowodzony za pomocą wniosków, jakie można wysnuć z udowodnionych faktów ubocznych, przy zachowaniu zasady *in dubio pro reo*⁵².

⁴⁵ Podobnie również inni: *op. cit.*, *Dowody w sądownym...*, s. 44–45; *op. cit.*, *Dowód poszlakowy w procesie karnym...*, s. 141; *Op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...*; Por. T. Kotarbiński, *Elementy teorii poznania, logiki formalnej i metodologii nauk*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1961, s. 70; por. wyr. SN: z 21 października 2002 r., V KKN 283/2001, LexPolonica nr 366546, KZS, 2003, nr 12, poz. 11; z 3 października 1974 r., I KR 174/74, LexPolonica nr 306473, OSNKW, 1975, nr 3–4, poz. 40; z 28 czerwca 2001 r., II KKN 550/98, LexPolonica nr 393756, KZS, 2003, nr 12, poz. 11; *op. cit.*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁴⁶ *Ibidem*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

⁴⁷ *Op. cit.*, *Dowód poszlakowy...*, s.14–16 i 115. *Op. cit.*, III K 319/16, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁴⁸ *Op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...* *Ibidem*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁴⁹ Por. *op. cit.*, *Dowód poszlakowy...*, s. 15; S. Kalinowski, M. Siewierski, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 1966, s. 1751; *op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...*

⁵⁰ *Ibidem*, *Dowody w sprawach przestępstw...*; Wyr. SA w Krakowie z 12 grudnia 1991 r., II AKR 110/91, LexPolonica, nr 417532, KZS, 1992, nr 1, poz. 9.

⁵¹ Wyr. SA w Krakowie z 23 czerwca 1994 r., II AKR 56/94, LexPolonica nr 412403, KZS, 1994, nr 6–8, poz. 53;

⁵² *Op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...*; *op. cit.*, LexPolonica nr 417532, KZS, 1992, nr 1, poz. 9; *Op. cit.*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

5. Wpływ domniemania niewinności na zasady procesowe w kontekście ustalania wiarygodności środków dowodowych

Zastosowanie reguły *in dubio pro reo*, będzie miało więc miejsce wtedy, kiedy wnioski o ukaranie zostaną oparte na tezie, która po przeprowadzeniu analizy prowadzi do konkluzji o bardziej uprawdopodobnionych okolicznościach wyłączających sprawstwo⁵³. Wynikająca zasada domniemania niewinności ma zastosowanie, jeżeli pomimo przeprowadzenia wszystkich dostępnych dowodów, pozostają w dalszym ciągu niewyjaśnione okoliczności⁵⁴. Tego typu sytuacja nakazuje rozstrzygnąć wszelkie wątpliwości na korzyść obwinionego⁵⁵. Wybierając wersję najkorzystniejszą dla obwinionego potwierdzamy brak możliwości stanowczego wykazania innej wersji⁵⁶. Także wszelka wątpliwość w zakresie ustaleń faktycznych bądź prawnych powinna być wyjaśniona i usunięta przez prawidłową wykładnię obowiązujących przepisów oraz wszechstronną inicjatywę dowodową organu procesowego i gruntowną analizę całego materiału dowodowego⁵⁷. Gdy po wykorzystaniu wszystkich istniejących możliwości, wątpliwość ta nie zostanie usunięta, należy ją tłumaczyć w sposób korzystny dla obwinionego⁵⁸. Istotą omawianej zasady jest dyrektywa, że obwiniony musi być traktowany jako niewinny niezależnie od przekonania organu procesowego⁵⁹. Zasada *in dubio pro reo* jest prawnym domniemaniem wzruszalnym (*praesumptio iuris tantum*)⁶⁰.

⁵³ *Op. cit.*, *Stopnie prawdopodobieństwa...*, s. 160–174.

⁵⁴ *Op. cit.*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁵⁵ *Ibidem*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁵⁶ *Ibidem*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁵⁷ D. Świecki, *Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych*, Wolters Kluwer, 2018, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98z51250.han.amu.edu.pl/#/monograph/369444723/4> (dostęp: 08.04.2020 r.); *op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...* *Ibidem*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁵⁸ M. Cieślak, *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, Warszawa 1971 r., s. 359; wyr. SN z 25 czerwca 1991 r., WR 107/91, *OSNKW*, 1992, Nr 1, poz. 14. *Ibidem*, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁵⁹ J. Skorupka (red.), *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz do art. 5 KPK*, Warszawa 2020 r., Wyd. 32, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁶⁰ *Ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...*

§ 1. Domniemanie wzruszalne i jego wpływ na analizę wiarygodności środków dowodowych

Domniemanie wzruszalne nie obliuguje do dowodzenia⁶¹. Obalenie tego domniemanie wymaga dowodów⁶² klarujących przekonanie, w sposób wyłączający wszelką wątpliwość⁶³. Nie jest dopuszczalne wypełnianie luk dowodowych niczym niepotwierdzonymi przypuszczeniami o winie⁶⁴. Obwiniony musi zostać uniewiniony, jeżeli w przewodzie sądowym dowody nie pozwolą sądowi powziąć pewności o popełnieniu zarzucanego wykroczenia⁶⁵. Może być ono obalone w toku procesu dzięki przeciwdowodowi⁶⁶. W przypadku domniemanie niewinności zasada ta zostaje obalona pomocą dowodów świadczonych o winie obwinionego⁶⁷. Ustawodawca celowo utworzył prawne domniemanie niewinności, co chroni obwinionego przed przerzuceniem na niego ciężaru dowodu i pochopnym osądzeniem⁶⁸. Tego typu domniemanie sformułowane zostały dla ochrony określonego wyższego interesu społecznego przed pomyłką wymiaru sprawiedliwości⁶⁹. W przypadku zasady domniemanie niewinności należy uznać niewinność obwinionego i zbędne jest przeprowadzanie w tym kierunku dowodu⁷⁰. W takim brzmieniu przepisów przeprowadzanie dowodów wskazujących na niewinność i winę obwinionego pozwala ustalić sędziemu stan faktyczny oraz wydać sprawiedliwy wyrok⁷¹.

§ 2. Domniemanie niewzruszalne i jego wpływ na analizę wiarygodności środków dowodowych

Domniemanie niewzruszalnego nie można obalić przeciwdowodem np. w przypadku wydania wyroku przez sędziego będącego bratem oskarżyciela posiłkowego bezwzględnie mamy do czynienia z jego wadliwością. Wadliwość ta po-

⁶¹ *Ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...*; Zob. wyr. SA w Krakowie z 29.12.2006 r., II AKa 234/06, *KZS*, 2007, Nr 2, poz. 32.

⁶² Zob. *ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...* Zob. *ibidem*, II AKa 234/06, *KZS*, 2007, Nr 2, poz. 32.

⁶³ *Ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...*; Zob. *ibidem*, II AKa 234/06, *KZS*, 2007, Nr 2, poz. 32.

⁶⁴ *Op. cit.*, *Dowody w sprawach przestępstw...*; wyr. SN z 28 kwietnia 1983 r., II KR 78/83, *LEX* nr 21980, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/520115676/1/ii-kr-78-83-wyrok-sadu-najwyzszego?keyword=LEX%20nr%2021980&cm=STOP> (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁶⁵ Zob. *op. cit.*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...* wyr. SA w Katowicach z 28 grudnia 2011 r., II AKa 382/11, *KZS*, 2011, Nr 7–8, poz. 91.

⁶⁶ *Op. cit.*, *Zasada domniemanie niewinności...*

⁶⁷ *Ibidem*, *Zasada domniemanie niewinności...*

⁶⁸ *Ibidem*, *Zasada domniemanie niewinności...*

⁶⁹ M. Cieślak, *O domniemaniu w procesie karnym*, Sprawozdanie Wydziału Nauk Społecznych PAN, 1958, nr 7, s. 11. *Ibidem*, *Zasada domniemanie niewinności...*

⁷⁰ Zob. J. Nowacki, *Domniemanie prawne*, Katowice 1976, s. 22–25. *Ibidem*, *Zasada domniemanie niewinności...*

⁷¹ *Ibidem*, *Zasada domniemanie niewinności...*

woduje uchylenie wyroku⁷². Zakładając odgórną niewinność obwinionego weryfikuje się jego sprawstwo, a nie odwrotnie⁷³. Można więc uznać, że domniemania są pewnego rodzaju odgórnymi założeniami, w których występuje brak konieczności dowodzenia⁷⁴. To właśnie z tych założeń gruntuje się odpowiednia sytuacja natury faktycznej bądź prawnej⁷⁵. Przekładając powyższe na grunt prowadzonych rozważań dochodzi się do wniosku, że zarówno domniemania faktyczne (oparte są na doświadczeniu życiowym), jak i prawne (zakładające istnienie określonego faktu na mocy ustawy) kształtują przebieg procesu⁷⁶.

6. Przełożenie zastosowanych rozważań na grunt sprawy o korzystanie z telefonu podczas jazdy wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w rękę

§ 1. Analiza badań wiążących bezpieczeństwo na drodze z koncentracją uwagi, skupieniem, trzymaniem rąk na kierownicy podczas prowadzenia pojazdu

W szeroko zakrojonym orzecznictwie podkreśla się, że celowym zabiegiem było wprowadzenie do art. 45 ustawy Prawo o ruchu drogowym zakazu używania telefonów komórkowych⁷⁷. Wprawdzie użyto tam sformułowania „zabrania się korzystania podczas jazdy z telefonu wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w rękę”, jednakże powiązanie wskazanego przepisu z zasadą wyrażoną w art. 3 ustawy obliuguje do rozumienia zakazu w sensie wyeliminowania wszystkich sytuacji, w których używanie aparatu telefonicznego będzie kierującego rozpraszać lub wręcz odrywać od obserwacji przedpola jazdy i wykonywania wszystkich manewrów⁷⁸. Wśród szeregu zachowań zagrażających w ruchu na drogach publicznych został wymieniony ten z używaniem telefonu podczas jazdy⁷⁹. Równocześnie zamieszczono tam zakaz kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu uznając, że stan taki sam w sobie stanowi zagrożenie bezpieczeństwa⁸⁰. Z tego samego powodu wprowadzono zakaz korzystania z telefonów⁸¹. Liczne badania dowodzą, że prawdopodobieństwo spowodowania kolizji przez kierującego w trakcie prowadzenia przez niego rozmowy telefonicznej zwiększa się w stopniu porównywalnym do jazdy

⁷² *Ibidem*, *Zasada domniemania niewinności...*

⁷³ *Zob. op. cit.*, *Domniemania prawne...*, s. 22–25; A. Murzynowski, *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1984, s. 247; *ibidem*, *Zasada domniemania niewinności...*

⁷⁴ *Ibidem*, *Zasada domniemania niewinności...*

⁷⁵ *Ibidem*, *Zasada domniemania niewinności...*

⁷⁶ *Ibidem*, *Zasada domniemania niewinności...*

⁷⁷ Wyr. Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 12 listopada 2013 r., IV Ka 1088/13, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁷⁸ *Ibidem*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁷⁹ *Ibidem*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸⁰ *Ibidem*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸¹ *Ibidem*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.).

w stanie nietrzeźwości⁸². Skutkiem trzymania słuchawki podczas prowadzenia pojazdu jest wyłączenie jednej ręki z trzymania kierownicy⁸³, a to stwarza realne zagrożenie dla uczestników ruchu drogowego⁸⁴. Utrudnione jest bowiem dokonywanie manewrów, a nadto używając telefon rozpraszamy naszą uwagę, którą powinniśmy koncentrować na drodze⁸⁵.

Abstrahując od przeprowadzonych badań merytorycznych, godzi się zauważyć, iż mimo wszystko od strony prawnej prowadzenie pojazdu jedną ręką nie stanowi zagrożenia. Gdyby zagrożenie stanowiło, to z pewnością ustawodawca wprowadziłby bezwzględny zakaz spożywania posiłków w trakcie jazdy. Za nietrafione należy uznać poglądy, gdzie zakaz „korzystania z telefonu podczas jazdy” rozumiany jest w kontekście każdego działania powodującego konieczność zajęcia uwagi informacjami zawartymi również na ekranie, o ile telefon jest trzymany w rękę⁸⁶. Powyższe oznaczałoby, że w zakresie znaczeniowym pojęcia korzystania z telefonu komórkowego, mieści się nie tylko używanie tego telefonu w celu nawiązania kontaktu z inną osobą i odbycia z nią rozmowy, ale również jego użycie w celu skorzystania z zainstalowanej w nim aplikacji, bądź też nawiązania połączenia z internetem⁸⁷. Niesłuszne zatem uznaje się poglądy stwierdzające zakazy używania innych funkcji telefonu, albowiem przepisu nie można traktować rozszerzająco.

§ 2. Prawidłowe rozumienie obowiązków uczestnika ruchu w zakresie bezpieczeństwa w znaczeniu art. 3 ustawy Prawo o ruchu drogowym

Przy odwoływaniu do zasad ruchu drogowego wyrażonych w art. 3 ustawy Prawo o ruchu drogowym wyróżnia się przesłanki nakazujące pewne obowiązki do poprawnego zachowywania na drodze, które w gruncie rzeczy nie pełnią roli zakazującej czy zabraniającej. Naruszenie samej zasady nie determinuje w żaden sposób do nałożenia sankcji, albowiem w obowiązującym rozporządzeniu⁸⁸ brak jest wyszczególnionej pozycji do wystawienia takiego mandatu. Zgodnie z paremią *nullum crimen sine lege*, jeżeli coś nie jest zabronione, to należy traktować jakoby

⁸² *Ibidem*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.); wyr. Sądu Okręgowego w Elblągu z 22 listopada 2016 r., VI Ka 451/16, Legalis Nr 2008824 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸³ K. Wójcik, Telefony komórkowe w samochodach a bezpieczeństwo ruchu, *PnD*, 2004, nr 2, s. 60–68; *Ibidem*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.). *Ibidem*, Legalis Nr 2008824 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸⁴ *Ibidem*, Legalis Nr 2008824 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸⁵ *Op. cit.*, Telefony komórkowe w samochodach..., s. 60–68; *op. cit.*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.); *ibidem*, Legalis Nr 2008824 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸⁶ Por. wyr. Sądu Okręgowego w Olsztynie z 5 września 2013 r., VII Ka 762, [http://orzeczenia.olsztyn.so.gov.pl/details/\\$N/150515000003506_VII_Ka_000762_2013_Uz_2013-09-05_003](http://orzeczenia.olsztyn.so.gov.pl/details/$N/150515000003506_VII_Ka_000762_2013_Uz_2013-09-05_003) (dostęp: 08.04.2020 r.); *ibidem*, Legalis Nr 2008824 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸⁷ *Ibidem*, Legalis Nr 2008824 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁸⁸ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywnien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń z 24 listopada 2003 r. (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 1624, z późn. zm.).

było dozwolone. Za niedozwolone uważa się łamanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym stypizowanych w sposób bezpośredni z innymi przepisami k.w.⁸⁹ Zapewne dlatego każdy użytkownik drogi publicznej powinien kierować się, oprócz przepisów ruchu, także zdrowym rozsądkiem, ogólną przezornością i respektowaniem bezpieczeństwa innych⁹⁰. Słusznie zauważył Sąd Najwyższy przyjmując, iż ustawodawca określił zasady bezpieczeństwa w art. 84–96a k.w., po czym dodał dopełniający przepis art. 97 k.w.⁹¹ W art. 97 k.w. zagrożono karą grzywny uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze publicznej, jeżeli w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, wykroczą oni przeciwko „innym” przepisom ustawy lub przepisom wydanym na jej podstawie. Celowo tutaj użyto sformułowania „innym”, które nakazuje uwzględnić wszystkie przepisy, z wyłączeniem ustawy lub wydanych na jej podstawie. Jeżeli organ procesowy przyjmuje stawiany zarzut naruszenia art. 45 ust. 2 ustawy jako zasadny *a quo*, to treść wniosku o ukaranie w tym zakresie winna opierać się na konstrukcji prawnej związanej nie treścią z art. 97 k.w., lecz z wykładnią art 86 k.w.

§ 3. Prawidłowe rozumienie należytej ostrożności w znaczeniu art. 86 k.w.

Należyta ostrożność występująca w art. 86 k.w., rozumiana jest jako właściwa, odpowiednia, stosowna⁹², uwzględniająca w danym momencie istniejące okoliczności ruchu drogowego, w tym pory dnia, warunki atmosferyczne, natężenie ruchu, właściwości pojazdu oraz jego specyfikę i obciążenie, rodzaj i stan nawierzchni, widoczność, formę i charakter możliwej przeszkody znajdującej się na drodze, a także inne korelacje zdarzeń⁹³. Popełniamy wykroczenie z art. 86 k.w. dopiero wtedy, gdy nie zachowujemy należytej ostrożności szczególnej lub zwykłej, która konieczna jest w danej sytuacji, w sensie realnym, a nie abstrakcyjnym⁹⁴. Precyzyjniej rzecz ujmując chodzi tutaj o realność w sensie możliwości nastąpienia dal-

⁸⁹ K. J. Pawelec, *Wypadek drogowy*, Warszawa 2003 r., s. 34; K. J. Pawelec (red.), *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz do art. 3 Pr. Drog.*, Warszawa 2005 r., Wyd. 1, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁹⁰ Por. wyr. SN z 31 stycznia 1949 r., K 1068/48, *OSN*, 1949, Nr 1, poz. 20; *ibidem*, *Prawo o ruchu drogowym...*

⁹¹ Wyr. SN z 11 października 2000 r., IV KKN 250/00, *Prok. i Pr.*, 2001, nr 4, poz. 19; *op. cit.*, *Legalis* Nr 2008824 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁹² Zob. M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1978–1981, t. 2, s. 267; P. Daniluk (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz do art. 86 KW*, Warszawa 2019, wyd. 2, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁹³ *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

⁹⁴ *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*. Zob. *op. cit.*, *Słownik...*, s. 267; wyr. Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z 7 listopada 2014 r., VI Ka 423/14, *Legalis* Nr 2151382 (dostęp: 08.04.2020 r.). Por. R. A. Stefański, *Wykroczenia drogowe. Komentarz*, Lex, 2011, wyd. II. teza 3.3.3, <http://lex-lamu-1edu-1pl-1015e98ty81f5.han.amu.edu.pl/#/commentary/587233820/106952> (dostęp: 08.04.2020 r.).

szych skutków ujemnych⁹⁵. Od uczestnika ruchu drogowego wymagana jest ostrożność, czyli przezorne, uważne postępowanie, które pozwoli na zastosowanie się do sytuacji istniejącej na drodze⁹⁶. Niekiedy zachowanie zwykłej ostrożności jest niewystarczające i wtedy mówimy o ostrożności szczególnej, a więc większej, niż zwykle⁹⁷. Wiąże się ona ze zwiększeniem uwagi i dostosowaniu zachowania uczestników ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na drodze w stopniu umożliwiającym odpowiednio szybkie zareagowanie⁹⁸. W tym kontekście do zachowania należytej ostrożności wliczamy przewidywanie, uzasadnione zwykłym w danej sytuacji doświadczeniem życiowym, że inny użytkownik ruchu drogowego zachowa się nieostrożnie, zgodnie z zasadą ograniczonego lub umiarkowanego zaufania⁹⁹. Należyta ostrożność musi być dawkowana adekwatnie do zaobserwowanej sytuacji, co niekiedy oznacza całkowity brak zaufania do innego uczestnika ruchu drogowego, ze względu na osobę mogącą wywołać niebezpieczną sytuację albo zdarzenie, które możemy przewidzieć¹⁰⁰. Wobec czego na uczestników ruchu i inne osoby znajdujące się na drodze, wskazane w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy, został nałożony obowiązek zachowania należytej ostrożności, w której powinno się unikać wszelkiego działania, które mogłoby spowodować zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku ruchu drogowego, ruch ten utrudnić albo w związku z ruchem zakłócić spokój lub porządek publiczny oraz narazić kogokolwiek na szkodę¹⁰¹. Przez działanie rozumie się także zaniechanie¹⁰². Opisaną zasadę stosuje się odpowiednio do osoby znajdującej się w pobliżu drogi, o ile jej zachowanie pociąga za sobą skutki, o których mowa w tym przepisie¹⁰³. Konstrukcja art. 86 k.w. wskazuje bowiem jednoznacznie, że samo niezachowanie należytej ostrożności nie jest jeszcze wykroczeniem, ponieważ musi ono skutkować zagrożeniem bezpieczeństwa w ruchu drogowym¹⁰⁴, czyli naruszać ustawę lub przepisy wydawane na jej podstawie¹⁰⁵.

⁹⁵ *Ibidem*, Legalis Nr 2151382 (dostęp: 08.04.2020 r.).

⁹⁶ *Op. cit.*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

⁹⁷ *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

⁹⁸ *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*; wyr. SN z 29 kwietnia 2003 r., III KK 61/03, *OSNwSK*, 2003, Nr 1, poz. 886.

⁹⁹ *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

¹⁰⁰ Zob. J. Bafia, J. Bafia, D. Egierska, I. Śmietanka. (red.), *Kodeks wykroczeń*, 1974, s. 254–255. *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

¹⁰¹ *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

¹⁰² *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

¹⁰³ *Ibidem*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

¹⁰⁴ Zob. W. Kotowski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz do art. 86 KW*, Lex, 2003, teza 1, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98ty81f5.han.amu.edu.pl/#/commentary/587271927/69367> (dostęp: 08.04.2020 r.); *op. cit.*, Legalis Nr 2151382 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹⁰⁵ Zob. A. Marek, *Prawo wykroczeń (materialne i procesowe)*, Warszawa 2012, s. 130; A. Skowron, *Zasady bezpieczeństwa ruchu a należyta ostrożność i zagrożenie bezpieczeństwa ruchu jako znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 KW*, *PnD*, 2004, Nr 5, s. 33; *op. cit.*, *Kodeks wykroczeń. Komentarz...*

7. Wykładnia przepisów na gruncie zakazu korzystania z telefonu podczas jazdy wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w ręku

Zgodnie z art. 86 k.w. w zw. z art. 45 ust. 2 ustawy Prawo o ruchu drogowym kierującemu pojazdem zabrania się korzystania podczas jazdy z telefonu wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w ręku. Odwołując się do definicji legalnej należy zauważyć, że telefonem jest każde urządzenie, które służy do prowadzenia rozmów na odległość¹⁰⁶. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że słuchawka i mikrofon są elementami warunkowo nieodzownymi dla odróżnienia wymogu zakazu używania telefonu, od niesankcjonowanego użytkowania innego urządzenia, dozwolonego przez ustawę. Wymienione elementy implikują rygor konieczny do nałożenia mandatu karnego w przypadku korzystania z telefonu podczas kierowania pojazdem. Brak słuchawki i mikrofonu powoduje niemożność dla wystawienia mandatu karnego. Do funkcjonariusza Policji należy zatem przeprowadzenie czynności na miejscu zdarzenia, w taki sposób, aby pozwolił na ukaranie osoby obwinianej o spowodowanie wykroczenia. Zgodnie z art. 54 § 1 k.p.w. czynności wyjaśniające należy podjąć w miejscu popełnienia czynu, bezpośrednio po jego ujawnieniu. Czynności przeprowadza się w celu znalezienia i zatrzymania przedmiotów mogących stanowić dowód rzeczowy, o czym mowa w art. 44 § 1 k.p.w. Policja w toku tych czynności może zgodnie z art 44 § 1 k.p.w. dokonać przeszukania pomieszczeń i innych miejsc, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że przedmioty lub dowody się tam znajdują. Zaniechanie podstawowych czynności przeszukania, w celu wykazania popełnienia wykroczenia, tylko utwierdza w przekonaniu, o braku znalezienia uzasadnionych podstaw do uznania winy wobec osoby obwinianej o czyn z art. 45 ust. 2 ustawy. Jest wiele rzeczy, które nie są telefonem, ale z pewnej odległości mogą łądząco go przypominać. Tutaj rodzi się pytanie, w jaki sposób można odróżnić telefon od innego urządzenia dozwolonego przez ustawę (np. mp3 z głośnikiem, radio kieszonkowe, telefon atrapa, telefon z rozbrojonym głośnikiem i mikrofonem itp.). Wydaje się to dosyć trudne, żeby nie powiedzieć niemożliwe. Tylko osoba siedząca obok kierującego pojazdem jest w stanie dokonać takiej oceny (rzetelnej i wszechstronnej). Pozostali mogą co najwyżej przypuszczać. Nie ma tutaj większego znaczenia, że funkcjonariusze Policji widzieli jakiś przedmiot przy uchu i ocenili takie zachowanie jako rozmowę przez telefon. Konstrukcja wniosku o ukaranie oparta na samych domniemaniach wydaje się być oczywiście niewystarczająca a łatwa do podważenia.

¹⁰⁶ <https://sjp.pl/telefon> (dostęp: 02.06.2020 r.).

§ 1. Przełożenie domniemania niewinności na grunt zakazu korzystania z telefonu podczas jazdy wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w rękę

Koncepcja obiektywna nakazuje uznawać obwinionego za niewinnego niezależnie od osobistego osądu funkcjonariusza organu procesowego¹⁰⁷. Organ procesowy traktuje obwinionego jak niewinnego, gdyż obliguje go do tego ustawa¹⁰⁸. Obiektywne ujęcie domniemania niewinności przejawia się z traktowaniem obwinionego jako osoby niewinnej, niezależnie od przekonania organu procesowego w kwestii winy¹⁰⁹. Rezultatem tych założeń jest zobligowanie oskarżyciela do udokumentowania materialnego ciężaru dowodu winy¹¹⁰, w konsekwencji czego nie występuje przymus wykazania swojej niewinności¹¹¹. Nie ma także potrzeby dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1 k.p.k.)¹¹². Jeżeli oskarżyciel, wbrew obowiązującemu domniemaniu, zarzuca obwinionemu popełnienie wykroczenia, powinien tego dowieść (wykazać dowodami)¹¹³. Wyrok uniewinniający zapada zarówno wtedy, gdy wykazana została niewinność obwinionego, ale także, jeżeli nie zostanie udowodniona wina¹¹⁴. Sąd z urzędu nie musi poszukiwać dowodów wspierających tezę zawartą we wniosku o ukaranie, gdy dowody dostarczone przez oskarżyciela nie wystarczą do skazania, a on sam nie dąży do ich uzupełnienia¹¹⁵. Zakłada się, że domniemanie niewinności odsyła do wątpliwości faktycznych i prawnych, których nie da się usunąć w drodze wykładni przepisów¹¹⁶. Omawiana zasada ma zastosowanie wtedy, gdy została wyczerpana możliwość dokonania pewnych ustaleń za pomocą swobodnej oceny dowodów¹¹⁷. Zatem nie dające się usunąć wątpliwości należą do kategorii obiektywnej, w tym sensie, że zasady logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego lub nauki uniemożliwiają

¹⁰⁷ *Op. cit.*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...

¹⁰⁸ *Ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...

¹⁰⁹ Zob. wyr. SA we Wrocławiu z 31 stycznia 2012 r., II AKa 403/11, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.); P. Kruszyński, *Zasada domniemania niewinności w polskim procesie karnym*, Warszawa 1983, s. 11; *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...

¹¹⁰ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...; Art. 6 Dyrektywy Parlamentu i Rady 2016/34.

¹¹¹ *Ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...

¹¹² *Ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...

¹¹³ *Ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...

¹¹⁴ *Ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...

¹¹⁵ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...; wyr. SA w Katowicach z 8 marca 2007, II AKa 33/07, *Prok. i Pr.*, 2007, Nr 11, poz. 23.

¹¹⁶ Zob. *ibidem*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz..., *op. cit.*, *Polska procedura karna*, Warszawa 1973, s. 359; Z. Gostyński, S. Zabłocki, R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Warszawa 2003, s. 212; S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2008, s. 254; wyr. SN z 24 czerwca 1994 r., WO 68/94, *OSNKW*, 1994, Nr 11–12, poz. 73; innego zdania są np. *op. cit.*, *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1994, s. 260; K. Marszał, *Proces karny. Zagadnienia ogólne*, Katowice 2013, s. 135, zdaniem których, *in dubio pro reo* bezzasadnie rozciąga się także na kwestie prawne, które mogą być wyjaśniane w trybie wykładni przepisów.

¹¹⁷ *Op. cit.*, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...

ustalić określonego faktu¹¹⁸. Art. 5 § 2 k.p.k. podsuwa więc powinność wobec organu procesowego podjęcia wszelkich dostępnych kroków, w celu dokonania jednoznacznych ustaleń faktycznych, względnie podjęcia trafnej wykładni przepisów prawa¹¹⁹. Brak takiej możliwości uprawnia, a nawet zobowiązuje do rozstrzygnięcia wątpliwości na korzyść obwinionego¹²⁰. Sąd może uchylić się od oceny istotnych dowodów korzystając z zasady *in dubio pro reo*, w przypadku, gdy ustalenie faktyczne nie będzie poczynione w sposób pewny, czyli bez wypełniania rozumowania niekorzystnymi dla obwinionego domniemaniami¹²¹.

Z celowości i brzmienia przepisu wynika jednoznacznie, że sankcjonuje się tylko i wyłącznie rozmowę przez telefon, czyli nawiązanie połączenia telefonicznego z drugą osobą podczas kierowania pojazdem. Nasuwającym się wnioskiem jest okoliczność, przez którą należy rozumieć korzystanie z telefonu li tylko poprzez nawiązanie połączenia telefonicznego z drugą osobą. Podstawową czynnością funkcjonariusza Policji w trakcie zatrzymania pojazdu do kontroli jest zbadanie, czy osoba obwiniana o popełnienie wykroczenia posiada telefon przyjęty zgodnie z kryteriami Ustawy, a także czy nawiązała z niego połączenie, w celu zweryfikowania czy był on faktycznie trzymany w ręku¹²². Zasięgając podstaw anatomii człowieka należy dostrzec, iż ręką (dłonią) nazywa się część kończyny górnej, rozciągającej się od nadgarstka do końca palców¹²³. Trzymanie telefonu w ręku polega zatem na objęciu, ściśnięciu, przytrzymaniu przedmiotu palcami dłoni. Jeżeli telefon komórkowy nie wymaga trzymania w ręku, to także użytkowanie takiego urządzenia podczas jazdy nie może powodować naruszenia przepisów prawa¹²⁴. Pewne wątpliwości może rodzić sytuacja, w której osoba korzysta z telefonu przytrzymując go ramieniem. Warto zwrócić uwagę, że Ustawodawca nie przesądził jednak

¹¹⁸ *Ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...*

¹¹⁹ Zob. wyr. SA we Wrocławiu z 9 maja 2012 r., II Aka 113/12, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.). *Ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...*

¹²⁰ Zob. wyr. SN z 25 czerwca 1991 r., WR 107/91, OSNKW, 1992, Nr 1–2, poz. 14, z aprobatą Z. Dody, J. Grajewskiego, Węzłowe problemy, *PS*, 1996, Nr 5, s. 47; wyr. SN z 16 stycznia 1974 r., III KR 315/73, OSNKW, 1974, Nr 5, poz. 97, z aprobującą uwagą M. Cieślaka, Z. Dody, Przegląd orzecznictwa SN, *Pal.*, 1975, Nr 3, s. 53; wyr. SN z 7 czerwca 1979 r., I KR 115/79, OSNPG, 1979, Nr 11, poz. 155, z aprobującymi uwagami M. Cieślaka, Z. Dody, Przegląd orzecznictwa SN, *Pal.*, 1980, Nr 11–12, s. 95; zob. wyr. SN z 21 lutego 1962 r., III K 1170/60, OSNKW, 1963, Nr 2, poz. 32, z aprobatą M. Cieślaka, Przegląd orzecznictwa SN, *NP.*, 1964, Nr 11, s. 1080 i orzecznictwo SN tam cytowane; zob. *op. cit.*, *Proces karny...*, s. 253. *Op. cit.*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...*

¹²¹ *Ibidem*, *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz...*

¹²² Wyr. Sądu Okręgowego w Siedlcach z 26 października 2016 r., II Ka 426/16, Legalis Nr 2106518 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹²³ L. Drabik, E. Sobol, *Akademia Języka Polskiego PWN. I Słownik Języka Polskiego a-poc*, Warszawa 2007, s. 509.

¹²⁴ Por. wyr. Sądu Okręgowego w Olsztynie z 5 września 2013 r., VII Ka 762/13, [http://orzeczenia.olsztyn.so.gov.pl/details/\\$N/150515000003506_VII_Ka_000762_2013_Uz_2013-09-05_003](http://orzeczenia.olsztyn.so.gov.pl/details/$N/150515000003506_VII_Ka_000762_2013_Uz_2013-09-05_003) (dostęp: 08.04.2020 r.); *op. cit.*, Legalis Nr 2008824, (dostęp: 08.04.2020 r.); *op. cit.*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.).

o całkowitej niemożności używania telefonu w czasie kierowania pojazdem¹²⁵. W mojej ocenie tego typu zachowanie nie narusza zakazu korzystania z komórki podczas jazdy samochodem, tym bardziej jeżeli jednorazowe wzięcie do ręki telefonu, w celu odebrania połączenia lub zakończenia go w trakcie kierowania pojazdem nie jest objęte zakazem z art. 45 ust. 2 pkt 1 ustawy¹²⁶ (w tym umieszczenie telefonu na ramieniu). Warto także zauważyć, że zakaz nie ma bowiem zastosowania wówczas, gdy kierujący używa tzw. przystawki głośnomówiącej¹²⁷ lub zestawu głośnomówiącego zamontowanego w samochodzie¹²⁸.

§2. Opis doświadczenia życiowego w oparciu o orzecznictwo

Już w orzecznictwie zwrócono uwagę, że zeznania Policjantów sprowadzające się do zaprezentowania często własnych spostrzeżeń odnośnie zachowania obwinionego przeważnie wynikają z tego, że nie podjęto w czasie prowadzenia czynności jakiegokolwiek próby zweryfikowania twierdzeń obwinionego¹²⁹. Zaniechanie sprawdzenia, czy rzeczywiście w czasie jazdy samochodem korzystano z telefonu komórkowego, poddaje przekonania funkcjonariuszy w oczywistą wątpliwość, jeżeli z wyjaśnień obwinionego, które są jednoznaczne i stanowcze wynika fakt przeciwny¹³⁰. Zważyć zatem należy, że mając na uwadze wersję utrzymywaną przez obwinionego oraz warunki, w jakich policjanci prowadzą obserwację, nie można wykluczyć wykonywania przez obwinionego innej czynności np. zasłaniania szyberdachu, wycierania potu z czoła¹³¹, drapania się po uchu albo trzymania w rękę innego urządzenia. Wątpliwości pojawiające się po analizie wyjaśnień obwinionego i zeznań nie mogą przeważać na korzyść oskarżyciela publicznego¹³².

Podobne stanowisko zostało zaprezentowane w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, gdzie poddano w wątpliwość, czy sama obserwacja tego typu wykroczenia z pewnej odległości rzeczywiście jest wystarczająca, aby stwierdzić trzymanie w rękę właśnie telefonu komórkowego, a nie innego urządzenia bądź wykonywanie odmiennego gestu np. podrapania się po uchu. Sąd ten zaaprobował stanowisko, w którym przyznał, że zaniechanie przeprowadzenia przeszukania, a co za tym idzie brak zatrzymania telefonu komórkowego nie może przesądzać o winie¹³³. Taką samą linię orzeczniczą przyjął Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie

¹²⁵ *Ibidem*, Legalis Nr 2174248 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹²⁶ Wyr. Sądu Okręgowego w Tarnowie z 16 kwietnia 2008 r., II Waz 32/08, Legalis Nr 108513, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹²⁷ *Op. cit.*, Legalis Nr 2174248.

¹²⁸ *Op. cit.*, Legalis Nr 108513, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹²⁹ Wyr. Sądu Okręgowego w Toruniu z 1 października 2013 r., IX Ka 485/13, Legalis Nr 2020032 (dostęp: 8.04.2020 r.).

¹³⁰ *Ibidem*, Legalis Nr 2020032 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹³¹ *Ibidem*, Legalis Nr 2020032 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹³² *Ibidem*, Legalis Nr 2020032 (dostęp: 08.04.2020 r.); wyr. Sądu Okręgowego w Poznaniu z 5 września 2017 r., IV Ka 683/17, Legalis Nr 2111698 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹³³ *Ibidem*, Legalis Nr 2111698 (dostęp: 08.04.2020 r.).

twierdząc, że trudno jest rozróżnić telefon komórkowy od innych czynności czy przedmiotów np. włączenia urządzenia GPS i sięgania po okulary¹³⁴. Słusznie wypowiedział się również Sąd Okręgowy w Siedlcach przyjmując, że policjant przeprowadzający kontrolę powinien wyjaśnić, z jakiego telefonu odbyła się rozmowa, ustalić numer z jakiego wykonano połączenie, lub czy zostało w ogóle wykonane połączenie telefoniczne. Tamtejszy sąd stwierdził, że nawet dowód z przesłuchania policjanta nie jest wystarczający do uznania zarzucanych czynów¹³⁵.

8. Podsumowanie

Reasumując, w kontekście stawianego zarzutu z art. 45 ust. 2 pkt 1 ustawy nie wystarczy stwierdzenie świadków – policjantów, że przebieg zdarzenia był taki, jak oni zeznają¹³⁶. Należy ocenić, w kontekście innych dowodów, czy tak rzeczywiście było¹³⁷. Brak przeszukania bezpośrednio po zdarzeniu powoduje niemożność potwierdzenia, że obwiniony rozmawiał przez telefon komórkowy¹³⁸. Wykroczenie popełnia tylko ten, komu zostanie bezspornie udowodniona wina, zweryfikowana za pomocą innych dowodów lub środków dowodowych potwierdzających domniemanie korzystania z telefonu podczas jazdy. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 29 grudnia 2015 roku, IV Ka 437/15, należałoby uznać, że obwiniony nie ma obowiązku udowadniać swojej niewinności, bowiem to oskarżyciel musi udowodnić winę obwinionego¹³⁹. Przy czym udowodnić oznacza wskazać w sposób niebudzący wątpliwości, popartymi wiarygodnymi dowodami¹⁴⁰.

Bibliografia

1. Bafia J., Egierska D., Śmietanka I. (red.). (1974). *Kodeks wykroczeń*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze.
2. Cieślak, M. (1973). *Polska procedura karna*, Warszawa.
3. Cieślak, M. (1971). *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, Warszawa.
4. Cieślak, M. (1964). Przegląd orzecznictwa SN, *Nowe Prawo*, Nr 11.
5. Cieślak, M., Doda, Z. (1975). Przegląd orzecznictwa SN, *Palestra*, Nr 3.

¹³⁴ Wyr. Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 11 grudnia 2018 r., VI Ka 566/18, Legalis Nr 2142420 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹³⁵ *Op. cit.*, Legalis Nr 2106518 (dostęp 08.04.2020 r.).

¹³⁶ *Op. cit.*, Legalis Nr 2111698 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹³⁷ *Ibidem*, Legalis Nr 2111698 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹³⁸ *Ibidem*, Legalis Nr 2111698 (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹³⁹ Wyr. Sądu Okręgowego w Elblągu z 29 grudnia 2015 r., IV Ka 437/15, [http://orzeczenia.elblag.so.gov.pl/content/\\$N/151010000003006_VI_Ka_000437_2015_Uz_2015-12-29_001](http://orzeczenia.elblag.so.gov.pl/content/$N/151010000003006_VI_Ka_000437_2015_Uz_2015-12-29_001) (dostęp: 08.04.2020 r.).

¹⁴⁰ *Ibidem*, IV Ka 437/15, [http://orzeczenia.elblag.so.gov.pl/content/\\$N/151010000003006_VI_Ka_000437_2015_Uz_2015-12-29_001](http://orzeczenia.elblag.so.gov.pl/content/$N/151010000003006_VI_Ka_000437_2015_Uz_2015-12-29_001) (dostęp: 08.04.2020 r.).

6. Cieślak M., Doda, Z. (1980). Przegląd orzecznictwa SN, *Palestra*, Nr 11–12.
7. Cieślak M. (1958). *O domniemaniach w procesie karnym*, Sprawozdanie Wydziału Nauk Społecznych PAN, nr 7.
8. Daniluk P. (red.). (2019). *Kodeks wykroczeń. Komentarz do art. 86 KW*, Warszawa, Wyd. 2, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
9. Doda Z., Grajewski J. (1996). Węzłowe problemy, *Przegląd Sądowy*, Nr 5.
10. Drabik L., Sobol E. (2007). *Akademia Języka Polskiego PWN. 1 Słownik Języka Polskiego a-poc*, Warszawa.
11. Gaberle A. (2007). *Dowody w sądowym procesie karnym*, Kraków.
12. Gostyński Z., Zabłocki S., Stefański R., Zabłocki S. (2003). *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Warszawa.
13. Grzegorzczak T., Tylman J. (2012). *Polskie postępowanie karne*, LexisNexis.
14. Grzegorzczak T., Tylman J. (2007). *Polskie postępowanie karne*, Warszawa.
15. Kaczor R. (2009). Stopnie prawdopodobieństwa a ocena dowodów w postępowaniu karnym, *Przegląd Sądowy*, nr 7–8.
16. Kalinowski S., Siewierski M. (1966). *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa.
17. Kotarbiński T. (1961). *Elementy teorii poznania, logiki formalnej i metodologii nauk*, Wrocław–Warszawa–Kraków.
18. Kotowski W., *Kodeks wykroczeń. Komentarz do art. 86 KW*, Lex, 2003, teza 1, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98ty81f5.han.amu.edu.pl/#/commentary/587271927/69367> (dostęp: 08.04.2020 r.).
19. Kruszyński P. (1983). *Zasada domniemania niewinności w polskim procesie karnym*, Warszawa.
20. Marek A. (2012). *Prawo wykroczeń (materialne i procesowe)*, Warszawa.
21. Marszał K. (2013). *Proces karny. Zagadnienia ogólne*, Katowice.
22. Murzynowski A. (1994). *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa.
23. Nelken J. (1970). *Dowód poszlakowy w procesie karnym*, Warszawa.
24. Nowacki J. (1976). *Domniemania prawne*, Katowice.
25. Papierkowski Z. (1933). *Dowód poszlakowy w postępowaniu karnym: studjum procesowo-prawne*, Lublin.
26. Pawelec K. J. (red.). (2005). *Prawo o ruchu drogowym. Komentarz do art. 3 Prawa o ruchu drogowym*, Warszawa, Wyd. 1, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
27. Pawelec K. J. (2011). *Dowody w sprawach przestępstw i wykroczeń drogowych*, Lexis Nexis 2011, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98z51250.han.amu.edu.pl/#/monograph/369242249/97> (dostęp: 08.04.2020 r.).
28. Pawelec K. J. (2003). *Wypadek drogowy*, Warszawa.
29. Pawelec K. J. (2007). *Metodyka pracy adwokata w sprawach wypadków drogowych*, Warszawa.
30. Robert K. (2009). Stopnie prawdopodobieństwa a ocena dowodów w postępowaniu karnym, *Przegląd Sądowy*, nr 7–8.
31. Skorupka J. (red.). (2020). *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz do art. 7*, Warszawa, wyd. 32, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
32. Skorupka J. (red.). (2020). *Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz do art. 5*, Warszawa, wyd. 32, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).

33. Skowron A. (2004). Zasady bezpieczeństwa ruchu a należyta ostrożność i zagrożenie bezpieczeństwa ruchu jako znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 KW, *Paragraf na Drodze*, Nr 5.
34. Stefański R. A. (2011). *Wykroczenia drogowe. Komentarz*, Lex, wyd. II, teza 3.3.3, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98ty81f5.han.amu.edu.pl/#/commentary/587233820/106952> (dostęp: 08.04.2020 r.).
35. Szymczak M. (red.). (1978–1981). *Słownik języka polskiego*, t. 2, Warszawa.
36. Świda-Łagiewska Z. (1978). Zasada swobodnej oceny dowodów na tle systemu zasad procesu karnego, *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, Nr 2.
37. Świda-Łagiewska Z. (1983). *Zasada swobodnej oceny dowodów w polskim procesie karnym*, Wrocław.
38. Świecki D. (2012). *Bezpośredniość czy pośredniość w polskim procesie karnym*, Lexis Nexis, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98z51250.han.amu.edu.pl/#/monograph/369273842/4> (dostęp: 08.04.2020 r.).
39. Świecki D. (2018). *Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych*, Wolters Kluwer, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98z51250.han.amu.edu.pl/#/monograph/369444723/4> (dostęp: 08.04.2020 r.).
40. Tęcza-Paciorek M. (2012). *Zasada domniemania niewinności w polskim procesie karnym*, Wolters Kluwer, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98z51250.han.amu.edu.pl/#/monograph/369243128/5>, (dostęp: 08.04.2020 r.).
41. Waltoś S. (2008). *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa.
42. Wójcik K. (2004). Telefony komórkowe w samochodach a bezpieczeństwo ruchu, *Paragraf na Drodze*, nr 2.

Judykatura

1. Wyrok SA w Białymstoku z 21 marca 1991 r., II AKr 4/91, LexPolonica nr 311776, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego* 1991, nr 3, poz. 16;
2. Wyrok SA w Katowicach z 28 grudnia 2011 r., II AKa 382/11, *Krakowskie Zeszyty Sądowe* 2011, Nr 7–8, poz. 91.
3. Wyrok SA w Katowicach z 8 marca 2007, II AKa 33/07, *Prokuratura i Prawo*, 2007, Nr 11, poz. 23.
4. Wyrok SA w Krakowie z 11 czerwca 1992 r., II AKr 57/92, LexPolonica nr 419139, *Krakowskie Zeszyty Sądowe*, 1992, nr 3-9, poz. 94.
5. Wyrok SA w Krakowie z 12 grudnia 1991 r., II AKr 110/91, LexPolonica nr 417532, *Krakowskie Zeszyty Sądowe*, 1992, nr 1, poz. 9.
6. Wyrok SA w Krakowie z 23 czerwca 1994 r., II AKr 56/94, LexPolonica nr 412403, *Krakowskie Zeszyty Sądowe*, 1994, nr 6-8, poz. 53.
7. Wyrok SA w Krakowie z 29.12.2006 r., II AKa 234/06, *Krakowskie Zeszyty Sądowe*, 2007, Nr 2, poz. 32.
8. Wyrok SA w Krakowie z 4 kwietnia 1991 r., II AKz 27/91, LexPolonica nr 1490722, *Krakowskie Zeszyty Sądowe*, 1991, nr 4, poz. 17.
9. Wyrok SA w Łodzi z 14 listopada 2001 r., II AKa 204/2000, LexPolonica nr 358250, *Prokuratura i Prawo* – dodatek 2002, nr 10, poz. 20.
10. Wyrok SA w Łodzi z 6 kwietnia 1994 r., II AKr 49/94, LexPolonica nr 305332, *Orzecznictwo Sądów Administracyjnych*, 1994, nr 7, poz. 47.

11. Wyrok SA w Rzeszowie z 26 stycznia 1995 r., II AKR 5/95, LexPolonica nr 354778, *Prokuratura i Prawo* – dodatek 1995, nr 7–8, poz. 20.
12. Wyrok SA we Wrocławiu z 31 stycznia 2012 r., II AKa 403/11, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
13. Wyrok SA we Wrocławiu z 9 maja 2012 r., II AKa 113/12, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
14. Wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z 22 listopada 2016 r., VI Ka 451/16, Legalis Nr 2008824, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
15. Wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z 29 grudnia 2015 r., IV Ka 437/15, [http://orzeczenia.elblag.so.gov.pl/content/\\$N/151010000003006_VI_Ka_000437_2015_Uz_2015-12-29_001](http://orzeczenia.elblag.so.gov.pl/content/$N/151010000003006_VI_Ka_000437_2015_Uz_2015-12-29_001) (dostęp: 08.04.2020 r.).
16. Wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 10 września 2013 r. VI Ka 332/13, Legalis Nr 2005888, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
17. Wyrok Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 22 listopada 2016 r., VI Ka 451/16, Legalis Nr 2008824, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
18. Wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z 7 listopada 2014 r., VI Ka 423/14, Legalis Nr 2151382, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
19. Wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z 7 listopada 2014 r., VI Ka 423/14, Legalis Nr 2151382, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
20. Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 5 września 2013 r., VII Ka 762, [http://orzeczenia.olsztyn.so.gov.pl/details/\\$N/150515000003506_VII_Ka_000762_2013_Uz_2013-09-05_003](http://orzeczenia.olsztyn.so.gov.pl/details/$N/150515000003506_VII_Ka_000762_2013_Uz_2013-09-05_003) (dostęp: 08.04.2020 r.).
21. Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 5 września 2017 r., IV Ka 683/17, Legalis Nr 2111698, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
22. Wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z 26 października 2016 r., II Ka 426/16, Legalis Nr 2106518, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
23. Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z 16 kwietnia 2008 r., II Waz 32/08, Legalis Nr 108513, www.legalis.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
24. Wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z 1 października 2013 r., IX Ka 485/13, Legalis Nr 2020032, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
25. Wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 11 grudnia 2018 r., VI Ka 566/18, Legalis Nr 2142420, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
26. Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 12 listopada 2013 r., IV Ka 1088/13, Legalis Nr 2174248, www.orzeczenia.ms.gov.pl (dostęp: 08.04.2020 r.).
27. Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 16 marca 2017 r., III K 319/16, LEX nr 2280390, <http://lex-1amu-1edu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/522374086/1/iii-k-319-16-wyrok-sadu-okregowego-we-wroclawiu?keyword=LEX%20nr%202280390&cm=SFIRST> (dostęp: 08.04.2020 r.).
28. Wyrok SN z 11 października 2000 r., IV KKN 250/00, *Prokuratura i Prawo*, 2001, nr 4, poz. 19.
29. Wyrok SN z 16 stycznia 1974 r., III KR 315/73, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa*, 1974, Nr 5, poz. 97.
30. Wyrok SN z 19 listopada 2008 r., V KK 74/08, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa*, 2009, Nr 3, Poz. 21, s. 71.
31. Wyrok SN z 21 lutego 1962 r., III K 1170/60, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa*, 1963, Nr 2, poz. 32.

32. Wyrok SN z 21 października 2002 r., V KKN 283/2001, LexPolonica nr 366546, *Krakowskie Zeszyty Sądowe*, 2003, nr 12, poz. 11.
33. Wyrok SN z 23 lipca 1992 r., II KRN 102/92, LEX nr 22075, <http://lex-lamu-ledu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/520115771/1/ii-krn-102-92-wyrok-sadu-najwyzszego?keyword=LEX%20nr%2022075&cm=SREST> (dostęp: 8 kwietnia 2020 r.).
34. Wyrok SN z 24 czerwca 1994 r., WO 68/94, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa*, 1994, Nr 11–12, poz. 73.
35. Wyrok SN z 24 kwietnia 1975 r., II KR 364/74, LexPolonica nr 305884, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa*, 1975, nr 8, poz. 111.
36. Wyrok SN z 25 czerwca 1991 r., WR 107/91, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa*, 1992, Nr 1–2, poz. 14.
37. Wyrok SN z 28 czerwca 2001 r., II KKN 550/98, LexPolonica nr 393756, *Krakowskie Zeszyty Sądowe*, 2003, nr 12, poz. 11.
38. Wyrok SN z 28 kwietnia 1983 r., II KR 78/83, LEX nr 21980, <http://lex-lamu-ledu-1pl-1015e98br00d7.han.amu.edu.pl/#/jurisprudence/520115676/1/ii-kr-78-83-wyrok-sadu-najwyzszego?keyword=LEX%20nr%2021980&cm=STOP> (dostęp: 08.04.2020 r.).
39. Wyrok SN z 29 kwietnia 2003 r., III KK 61/03, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych*, 2003, Nr 1, poz. 886.
40. Wyrok SN z 3 października 1974 r., I KR 174/74, LexPolonica nr 306473, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa*, 1975, nr 3–4, poz. 40.
41. Wyrok SN z 31 stycznia 1949 r., K 1068/48, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego*, 1949, Nr 1, poz. 20.
42. Wyrok SN z 7 czerwca 1979 r., I KR 115/79, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Wydawnictwo Prokuratury Generalnej*, 1979, Nr 11, poz. 155.
43. Wyrok SN z 25 czerwca 1991 r., WR 107/91, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa*, 1992, Nr 1, poz. 14.
44. Wyrok SN: z 28 czerwca 2001 r., II KKN 550/98, LexPolonica nr 393756, oraz z 3 października 1974 r., I KR 174/74, LexPolonica nr 306473, *Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Izba Wojskowa*, 1975, nr 3–4, poz. 40.

Akty prawne

1. Art. 6 Dyrektywy Parlamentu i Rady 2016/34.
2. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie wysokości grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń z 24 listopada 2003 r. (tj. Dz.U. z 2013 r., poz. 1624, z późn. zm.).

Strony internetowe

1. <https://sjp.pl/telefon>
2. <https://sjp.pwn.pl/slowniki/tablica%20rejestracyjna.html> (dostęp: 29.03.2020 r.).

* * *

Reliability of evidence against infringement of Act on Road Traffic Art. 45 Para. 2

Abstract

The author focuses on the development of a method of the assessment of evidence credibility, covering its reliability, comprehensiveness and directness in particular. The author's aim is to demonstrate that an overall assessment can be done only at the final stage, against the principle of *in dubio pro reo*. The author presents general assumptions related to acting upon the principle of free assessment, which is aimed at conclusive fact-finding whose target is to reach homogeneous reconstruction of the actual state so that it remains in the immediate agreement with the principle of *in dubio pro reo*. The arguments offered lead to the conclusion that the principle of *in dubio pro reo* has an equivalent impact on the result of free verification of the version of events. In simple terms, in the analysis of evidence in order to establish the factual state, at the final stage a homogeneous version of events in agreement with the principle of *in dubio pro reo* is employed. In his considerations the author refers to the literature and law courts' decisions in cases of drivers holding the telephone receiver in their hands while driving.

Key words

Evidence, telephone, holding the phone receiver in one's hand, reliability.

